

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูดเรื่องเหินแก่ลูก

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา

โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

A Comparison of Academic Achievement in The Drama "Hen Kae Luk"

of Matthayomsuksa 3 at Srichompoo Wittaya school

by Using Active Learning Model

วินัดดา ศรีกระษร^{1*} คชา ปราณีตพลกรัง²

Vinatda Srikrason^{1*} Kracha Praneetpolkrung²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน^{1*,2}

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Author for Correspondence: Email: vinatvinattada@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูดเรื่องเหินแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่องเหินแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยาที่กำลังศึกษา อยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และสถิติค่าที (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เหินแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียน ($\mu=24.12$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\mu =14.96$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu =4.98$)

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์; การเรียน; บทละครพูดเรื่องเหินแก่ลูก; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Received:31/10/2567, Revised:13/04/2568, Accepted:15/04/2568

Abstract

This research is a comparison of the academic achievement of the drama "Hen Kae Luk" of Mathayomsuksa 3 students at Srichompoo Wittaya school by using active learning model. The research adopts a experimental with a one group pretest-posttest design. The objectives are 1) to compare the academic achievement of the drama "Hen Kae Luk" of Mathayomsuksa 3 students at Srichompoo Wittaya school before and after studying using active learning model and 2) to study the opinions of Mathayomsuksa 3 students on active learning model. The target group used in the research is Mathayomsuksa 3 students at Srichompoo Wittaya school studying in the second semester of the academic year 2023, totaling 26 people by purposive sampling. The statistics used for data analysis are mean(μ) standard deviation(σ) and t-test Dependent.

The research results found that 1) The learning achievement of the drama "Hen Kae Luk" of Mathayomsuksa 3 students who used active learning management After the learning management ($\mu=24.12$) was higher than before studying($\mu =14.96$) at a statistical significance level of .05. 2) The opinions of Mathayomsuk 3 students of at Srichompoo Wittaya school towards active learning management were at the highest level overall ($\mu =4.98$).

Keywords : Achievement; Learning; the drama "Hen Kae Luk" ;Active Learning

1. บทนำ

วรรณคดีเป็นเครื่องบอกเรื่องราวที่ปรากฏในอดีตเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิต พัฒนาการความเจริญรุ่งเรืองและการได้รับอิทธิพลต่างๆ ของสังคมนั้น ดังที่ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของระบบชีวิตของมนุษย์ในชุมชน วรรณคดีเป็นพฤติกรรมสังคมอย่างหนึ่ง ที่ไหน มีชุมชนก็เกิดระบบชีวิตขึ้นซึ่งเรียกว่าวัฒนธรรม เมื่อมีวัฒนธรรมแล้วก็ไม่เคยมีที่ไหนหรือสมัยใดเลยที่จะขาดวรรณคดี ครั้นมีวรรณคดีแล้วมนุษย์ในชุมชนหรือสังคมนั้นๆ ต่างก็มีวิธีมองดู มีทัศนะ มีอคติ มีปฏิกิริยาต่อวรรณคดีไปตามลักษณะวัฒนธรรมของหมู่นั้นกลุ่มนั้น นอกจากนี้ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีว่า วรรณคดีเป็นสิ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ เป็นสมบัติตกทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันสะท้อนถึงอนาคตด้วย ประชาชนคนไทยน่าจะภาคภูมิใจที่เรามีกวีผู้ปรีชามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สิ่งเหล่านั้นนั้นแสดงให้เห็นแล้วว่า วรรณคดีเป็นมรดกที่เก็บรวบรวมเรื่องราวทางภูมิปัญญาเอาไว้

การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบันเป็นการศึกษาเพื่อศิลปะ คือมุ่งเน้นการค้นหาคำงาม ความไพเราะหรือสุนทริยภาพจากการใช้ภาษาและเนื้อหาวางมีความประณีตและวิจิตรอย่างไร ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษาต้องนำจิตวิทยามาใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะหลักจิตวิทยาเด็กวัยรุ่น แรงจูงใจ หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยต้องเน้นสภาพการณ์ที่นักเรียนมีส่วนร่วม มีบทบาทในการเรียนเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติกิจกรรม และสามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ได้ และควรเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เนื้อเรื่องของวรรณคดีมีขนาดยาวมีคำศัพท์ยากเป็น

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

จำนวนมาก จึงทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจในวรรณคดีได้ง่ายและคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว จึงเลือกอ่านเรื่องย่อเพื่อใช้ในการสอบเท่านั้น ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของวรรณคดีได้ (รณชัย จันทร์แก้ว, 2559) การถ่ายทอดเนื้อหาของผู้สอนมุ่งเน้นตำราเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์ขาดการคิดวิเคราะห์ เน้นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถสรุปบทเรียนได้ด้วยตนเอง ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ (สุวัฒนา มั่นภาวนา, 2561) ซึ่งการแก้ปัญหาการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถแก้ไขได้หลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เทคนิคหมวกหกใบการสอนแบบสมองเป็นฐาน การสอนแบบ CIPPA model หรือการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกรูปแบบอื่นๆ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหาครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา ระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้ อยากรู้อีกและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ 2) กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ให้นักเรียนวางแผนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอยช่วยเหลือและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการอภิปราย 3) ดำเนินการค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย 4) สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อค้นพบ ความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

การจัดการเรียนรู้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตั้งปัญหาให้ผู้เรียนหาคำตอบเป็นระบบขั้นตอน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2553) ซึ่งผู้ที่สนใจในการนำเทคนิคนี้ไปใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนมีหลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมเพื่อส่งเสริม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สุภัทนา ดุลนีย์, 2563) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (มินตรา นาคทอง, 2564) เป็นต้น การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาผ่านการปฏิบัติจริง และสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกิดจากการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ ในการเผยแพร่สู่สังคม แต่กระบวนการดังกล่าวอาจไม่ประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น คือ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นขั้นตอนกระบวนการ ดังเห็นได้จากงานวิจัยหลายเรื่อง เช่น การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มย่อย (วรัทยา แซมเพชร, 2564 : 129 - 148) การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สุวิมล ภาวิง, 2563) เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

นั้นเป็นกระบวนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นขั้นตอน มีการวางแผน แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบมีการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (ทิตินา เขมมณี, 2561) และการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น ยังทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกกดดันหรือรู้สึกว่าการเรียนรู้เพียงลำพังเพราะมีการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกคนอื่น

นอกจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรูปแบบที่ใช้ปัญหาเป็นฐานจะมีความน่าสนใจและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนวรรณคดีในลักษณะการคิดวิเคราะห์แล้ว สิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยศึกษาและต้องการนำรูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานมาจัดการเรียนการสอนก็เนื่องด้วยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารการเรียนรู้ที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ของโรงเรียนศรีชมภูวิทยา ประจำปีการศึกษา 2563-2565 มีผลคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 45.64, 44.28, 43.44 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 54.29, 46.40, 52.95 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนวรรณคดีของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง

ด้วยเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี วิจัยฉบับนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บึงกาฬ อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 26 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้บทละครพูดเรื่อง เห็นแก่ลูก โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 4 แผน แผนละ 3 คาบ รวม 12 คาบ และรวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 คาบ รวมเป็น 14 คาบ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูดเรื่อง เห็นแก่ลูก เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scales) จำนวน 15 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหาโดยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

Objective Congruence : IOC) มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสามารถนำข้อคำถามไปใช้ได้ทุกข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโชฬารพิทยาคม ตำบลโซ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบึงกาฬ ที่เคยเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูกมาแล้ว จำนวน 1 ห้อง 28 คน และหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 มีค่าเท่ากับ 0.62 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 0.30 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder and Richardson โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่า KR-20 เท่ากับ 0.73 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้วไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์สร้างแบบสอบความความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้แบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (μ) = 14.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) = 3.39 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (μ) = 24.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) = 2.49 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก โดยใช้การจัด

การเรียนรู้เชิงรุก มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 26 คน คะแนนเต็ม 30 คะแนน

กลุ่ม	(μ)	(σ)	t	df	p-value
ก่อนเรียน	14.96	3.39	20.057*	25	.000
หลังเรียน	24.12	2.49			

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (.000<.05)

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

4.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.98$, $\sigma=0.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.97$, $\sigma=0.13$) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\mu=5$, $\sigma=0$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.98$, $\sigma=0.09$)

ตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับความคิดเห็น	จัดอันดับ
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.97	0.13	มากที่สุด	2
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	1
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้	4.98	0.09	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม 3 ด้าน	4.98	0.08	มากที่สุด	

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีประเด็นอภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐานปี 2563 ปี 2564 ปี 2565 ด้านการคิดวิเคราะห์ลดลงทุกปี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำมาใช้ในเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ในด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้ทำการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกขึ้นเพื่อแก้ปัญหาลักษณะด้านวรรณคดี ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับหมวกหกใบ ซึ่งได้จากการสืบค้นข้อมูลพบว่ารูปแบบเหล่านี้เป็นที่นิยมในการเลือกใช้กับเนื้อหาวรรณคดี ผลที่ได้คือนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สืบค้นข้อมูล คิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน อีกทั้งได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นผ่านกระบวนการหมวกหกใบที่นำมาใช้ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เป็นภาระส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริงเพื่อการเรียนรู้มากกว่าเรียนเนื้อหาตามที่ผู้สอนบรรยายเพียงอย่างเดียว โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้ที่ตนเองเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย จันทรเกษ (2564 : 221 - 247) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลิลิต ตะเลงพ่าย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

ที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ ภัทรารวรรณ ผาเจริญ (2563 : 47-64) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พิมพ์วรรณ มุสิกรัตน์ (2563 : 87 - 100) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำราชาศัพท์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ เบญจพร พลไกร (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) สำหรับนักเรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) ในสถานการณ์โควิด-19 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งการวางแผนแบ่งหน้าที่ สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูล ที่ได้ และการจัดระเบียบองค์ความรู้เอง อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก และออกแบบการนำเสนอผลงานด้วยตนเองมากขึ้น เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเองทุกขั้นตอน บรรยากาศในการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการทำกิจกรรม ด้วยการนำการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในรูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับหมวกหกใบมาใช้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ดี ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีการแบ่งกลุ่มวางแผนสืบค้นข้อมูล และแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชัย จันทรเกษ (2564) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการแสดงละคร ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ ภัทรารวรรณ ผาเจริญ (2563 : 47 - 64) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ จิตติกานต์ แก้ววิเศษ (2565 : 67 - 80) ที่ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของครูและนักเรียนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย แบบเชิงรุกโดยใช้วรรณคดีเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการใช้ ความพึงพอใจของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเช่นเดียวกับ เบญจพร พลไกร (2565) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับ

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568
แนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกไม่ว่ากิจกรรมใดก็ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทละครพูด เรื่อง เห็นแก่ลูก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีชมภูวิทยา โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหมวกหกใบร่วมกับผู้สอนต้องชี้แจงกระบวนการอย่างชัดเจน

6.1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้คอยแนะนำให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ สืบค้นข้อมูล ตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการจัดทำวิจัยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกรูปแบบอื่นๆ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษา

6.2.2 ควรมีการจัดทำวิจัยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับรูปแบบการสอนอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

กระบวนการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับหมวกหกใบที่มีขั้นตอนเป็นระบบแบบแผน เริ่มจากการตั้งสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาวิธีการสืบค้นข้อมูล แบ่งงาน รวบรวมงาน อภิปรายกลุ่ม สรุปเนื้อหา และวางแผนการนำเสนอ มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นการเชื่อมโยงปัญหากับสถานการณ์ ผู้สอนจะเป็นผู้นำเสนอสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนระบุปัญหาที่สงสัย อยากเรียน และสนใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดแนวทางในการศึกษาปัญหา ผู้สอนคอยช่วยเหลือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอภิปรายกลุ่ม โดยผู้เรียนวางแผนศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจปัญหาเอง เพื่อจะได้เรียนรู้วิธีการหาคำตอบ

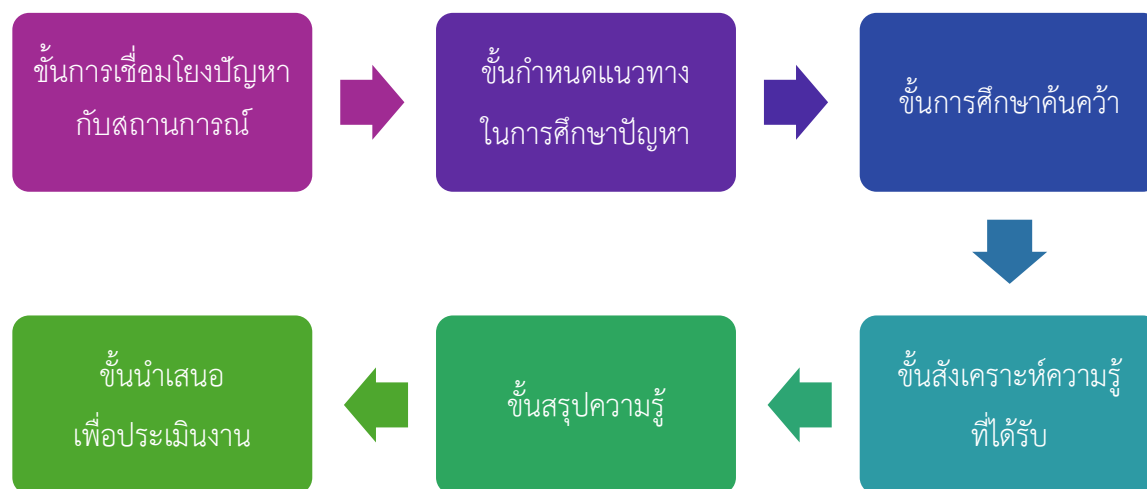
ขั้นที่ 3 ขั้นการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่สนใจหรือสิ่งที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนแล้วศึกษาสืบค้นข้อมูลหรือเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายไม่จำกัด ในขั้นตอนนี้อาจมีการชี้แนะผู้เรียนโดยนำเทคนิคการสอนแบบหมวกหกใบเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วย เพื่อเป็นการแยกข้อมูลให้ผู้เรียนก่อนที่จะนำไปสรุปเองเป็นรายกลุ่ม

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม สังเคราะห์ข้อมูลความรู้ที่ได้ว่ามีปริมาณเพียงพอหรือเหมาะสมต่อความต้องการหรือเพียงพอ ต่อการตอบปัญหาที่ตั้งไว้หรือไม่

วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568

ขั้นที่ 5 สรุปความรู้ ประเมินค่าผู้เรียนสรุปงานของตนเองเป็นแบบรายงานกลุ่มและประเมินผลงานว่าข้อมูลนั้นน่าเชื่อถือ มีความสมเหตุสมผลหรือไม่ แล้วทุกคนทุกกลุ่มก็ร่วมกันสรุปความรู้ เป็นภาพรวมใหญ่ทั้งหมด

ขั้นที่ 6 นำเสนอเพื่อประเมินงาน ผู้เรียนนำข้อมูลความรู้ที่สรุปได้แล้วมาจัดเรียงข้อมูลเพื่อนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้และทักษะที่ผู้เรียนได้รับเบื้องต้น จากชิ้นงานนำเสนอและการพูดนำเสนอ

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

8. บรรณานุกรม

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

จิตติกานต์ แก้ววิเศษ. (2565). การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยแบบเชิงรุก

โดยใช้วรรณคดีเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน – ธันวาคม 2565, หน้า 67-80.

ทศนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2517). วิเคราะห์วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568
เบญจพร พลไกร. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแนวคิดเกมิฟิเคชั่น (Gamification) สำหรับนักเรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) ในสถานการณ์โควิด-19 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาไทย, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- พิมพ์วรรณ มุสิกรัตน์ และ จุฑารัตน์ เกตุปาน. (2563). บทความวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง คำราชาศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. วารสารพิษณุสวรรค์สาร, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2563, หน้า 87 – 100.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2553). เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้. ขอนแก่น: สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทราวรรณ ผาเจริญ และทรงภพ ขุนมธุรส. (2563). บทความวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5. วารสารอักษราพิบูล, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2464, หน้า 47-64.
- มินตรา นาคทอง. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- รัชชัย จันทรแก้ว. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรัทยา แชมเพชร, ศศิวรรณ สุวรรณกิตติ และนันท์นภัส นิยมทรัพย์. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2564, หน้า 129 – 148.
- สุวัฒนา มั่นภาวนา. (2561). ความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วารสารวิชาการแสงอีสานปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2568
- สุวิมล ภาวัง. (2563). การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์,คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุมัทนา ดุลนีย์. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อประสม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา,คณะครุศาสตร์,มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิชัย จันทรเกษ. (2564). บทความวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องลิติตะเลงพายโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการแสดงละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารศิลปศาสตร์, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม, หน้า 221-247.